

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

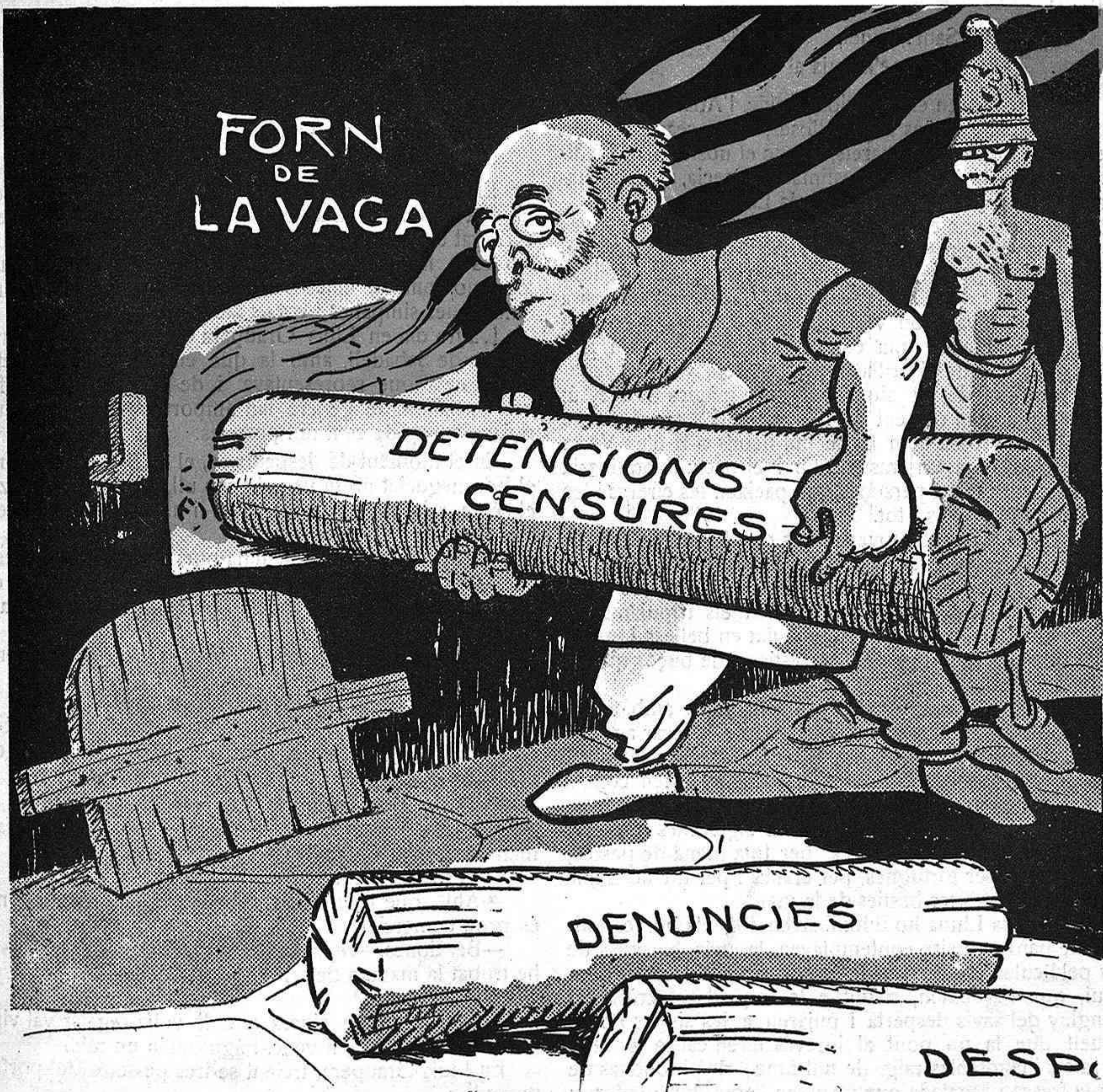
Núm. 1936 ————— Any XXXVIII

BARCELONA 4 DE FEBRER DE 1916



PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20



POT-SER NE FAREM MASSA!

—Vols dir que no hi ha prou llenya en aquest forn?

Argument d'una historia llarga

Un dia a la senyora Lluna va acudir-se-li beure's les mars, no hem d'explicar les raons que tenia per a fer tal cosa perquè els arguments són tot acció i no expliquen mai els motius que mouen als personatges. Quedem doncs en que a la Lluna va acudir-se-li beure's totes les mars del món.

Primer començà a xarrupar i quan se cansava feia esbufecs i amb aquest procediment produí unes marees que les habituals que acostuma a produir amb el respir, era un lleuger va i ve que no valia la pena de fixar-s'hi. Arribà un dia en que ja's sentí prou forta i aleshores xuclà fort i no tan sols les mars, sinó els rius i els llacs i les modestes fontetes feren com el brenar el dia de Sant Miquel.

Per Sant Miquel,

El brenar se'n puja al Cel.

Al Cel pujaren el grandios Pacífic, l'Atlàntic que li fa vores, l'Indic d'aigües meravelloses, els oceans del nord i sur, i tots els mars i marets, àdhuc el nostre blau mediterrani abandonà les seves estimades Grecia, França, Italia i Espanya per anar-se'n amb la Lluna.

I vet-aquí que els homes se trobaren en que les seves possessions havien augmentat d'una manera considerable, enorme, que la terra trepitjable era sis o set vegades més gran de lo que havia estat mai. Esfereits baixaren a les profundes valls on vivien aquells peixos que són tot cap i per cos tenen una cua de torero, un cop allí, a la llum del sol, que hi brillava per primera vegada, veieren els palaus de les sirenes; la cova màgica de Neptú; el cau de la gran serpent del mar, aquella serpent que té una crinera grossa com la de mil lleons o la d'en Viura i que s'empassa un trasantlantic i el paeix maquinaria inclusiu, com hi ha persones que paeixen les cireres i les prunes amb pinyols i tot.

Passejaren per les toves sorres que formaven camps inacabables, recorregueren boscos d'algues completament desconeguts; trobaren minerals nous, pedres precioses noves, en fi, tot allò que expliquen els tripulants del «Nautilus» però corretgit i augmentat en bellesa i meravelles i sense que tinguessin de vestir-se de buços que és traço incòmode i lleig.

Però quan l'una i les altres se mostraren amb tot el seu esplendor als ulls dels humans fou al aixecar aquests els ulls al cel i trobar-se era blau i s'havia tornat verd, que de núvols no n'hi havien i que ells vivien com a dintre de una gran peixera les parets de la qual en contes d'ésser de vidre eren d'aigua, d'una aigua més poblada que la gran ciutat de Londres, per tota mena de peixos, per sirenes, per tortugues, per crancs i per dir-ho d'una vegada per totes les besties de la mar.

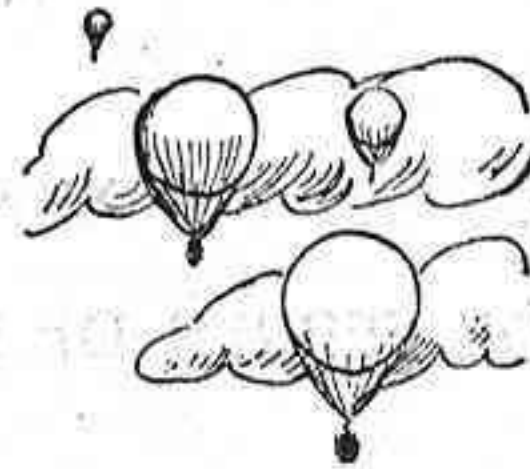
El Sol i la Lluna ho il·luminaven tot, els homes estirats de panxa enlaire contemplaven la més hermosa de les pel·lícules. Naturalment que el menjar s'encarà com avui, que diguessim, degut a la sequedat, però aviat l'enginy del savis despertà i pujaren a les aigües i com aquell que fa un pont al inrevés feren caure sobre la terra els inagotables raigs de mil fonts, rius i fontetes de aigua fresca i regalada que tornaren l'abundor a la terra; per a pescar ho feien amb escopeta, tirant el llaç i els que volien pescar amb canya semblaven els nois que maten rates-pinyades.

De tant en tant queien unes pedregades de musclos,

d'ostres i tota mena de petxines que allò era una delícia, res, el Paradís terrenal.

El mal és que un dia la Lluna se cansà d'aguantar l'alè i tornà a caure una mena de Diluvi però més al engrós. No més se salvaren els socis dels clubs de Natació i encara.

MONI



Del Jardí dels humoristes

EL TRÀMIT COMERCIAL

En Lluís Graupera fa molts anys que està empleat en una important casa de comerç de Barcelona; és l'encarregat de fer les compres, i ja se sab que aquesta missió és la més agradable pels que vénen; així és que'l xicot no compta, entre'ls industrials de Catalunya, sinó amb bones simpaties i corals afeccions.

L'altre dia en Lluís Graupera va presentar-se a una fàbrica de Sabadell, amb la que encara no havia tractat mai la casa que representava, i de primer entuvi va fer una comanda de gènere tan important, que la factura pujava aprop de cent mil pessetes.

En el moment de despedir-se, el fabricant, que amb el bon negociet no hi veia de cap ull, volent exterioritzar el seu agrament digué, allargant-li un bitllet de 50 pessetes.

—Vaja, tingui; perquè m'ha portat aquest bon client.

—Ah, no!... No ho puc acceptar!—respongué en Lluís Graupera.—Jo treballo per compte de la casa i m'està vedat...

—Es dir que no admet una gratificació que jo li dono de bona gana?

—No; dispensi, però això no fóra comercial.

—Doncs, si no vol diners,—respongué el fabricant—permetim que l'obsequi amb un caixonet de cigars de l'Havana.

—Tampoc!... Tampoc!...—fa en Lluís Graupera—S'agraeix la finesa, però m'està prohibit acceptar cap mena d'obsequi.

—Però... per què?

—Ah!... què li dirè jo?... Perquè és una cosa que no és prou comercial.

—Bé, doncs,—replica el fabricant amb bonhomia—ja he trobat la manera de arreglar-ho.

—Què?... com?

Aquest caixó de cigars que li volia regalar val vint duros. No li regalo, li vènc. Pàgui-me'n un ral...

En Lluís Graupera, treient-se tres pessetes del portamonedes:

—Veu, això ja és una altra cosa... Això ja és més comercial. Embolíqui-me'n una dotzena i me'ls emporto desseguida.

RUL

Mestre de cerimònies!

Tot-hom sab que a la Diputació s'empescaren un càrrec de mestre de cerimònies, que si és una mica fantàstic cobra un sou que també ho és, però de tan real i esplèndid.

Doncs bé: podem avui oferir als nostres llegidors una mostra de com compleix el senyor Utrillo, que és el mestre cerimoniós i fantàstic, els seus deures tan ben retribuïts.

Una de les seves obligacions és acompanyar als actes oficials als diputats delegats per a representar la Diputació i fer-los-hi, en certa manera, lo que podríem nomenar els honors de l'acte: presentacions, etc., en fi: fer-los lluir.

Complint aquesta missió, acompanyà l'altre dia al senyor Sansalvador a la inauguració del Saló d'Humoristes.

A l'hora del *champagne* el mestre de cerimònies ne volgué fer una, i cridant al pintor senyor Beltrán que allí es trobava i que tan conegut és a Barcelona per son talent i àdhuc per ésser habitual a tots els aconteixements, li pregà amable:

—¿Me hace usted el favor?

I fent-lo seguir, el presentà al senyor Sansalvador i al representant del Capità general, dient cerimoniós:

—El célebre pintor argentino, señor Quirós.

En Frederic Beltrán allargà la mà an els nous presentats, dient, també cerimoniós:

—Federico Beltrán, a sus órdenes!

El mestre de cerimònies, roig com un pebrot, girà la cara.

Si això li passa amb gent de casa ¿què succeirà quan se trobi en ocasions més difícils?

Esgarrifa de pensar-ho!



Ecós de "la Social"

Els conflictes obrers, com la política, són coses de aquelles en les quals tot-hom se creu tenir-hi dret. Com més enredada està la troca de la qüestió social, més fàcilment l'arreglaríen certes persones, sobre tot aquelles que no han sapigut arreglar-se a casa seva, però que, així i tot, gracies a mangoneigs socials i polítics, han arribat a una posició social arregladeta.

No fa gaires dies, en una botiga de robes, vàrem sentir les exclamacions d'una senyora. Pel sota-barba fresc i molçut, coneguerem que era la muller del senyor Esteve. La senyora s'atrevia a fer comentaris sobre la vaga actual. De la seva mentalitat els ne pot donar una petita idea el següent vocabulari.

La bona senyora anava responnent a les manifestacions conservadores de l'amo de la botiga, un *mantegaire* amb casquet i ulleres que, tot parlant-li del problema econòmic i de l'encariment de les subsistències, procurava endossar a la parroquiana un «saldo» indecent per gènere de moda.

—.....

—Ai, sí, ja li dic jo!... Avui dia el treballador vol ésser tant com l'amo.

—.....

—Sí, senyor, sí, ja ho pot dir. Com més tenen, més volen.

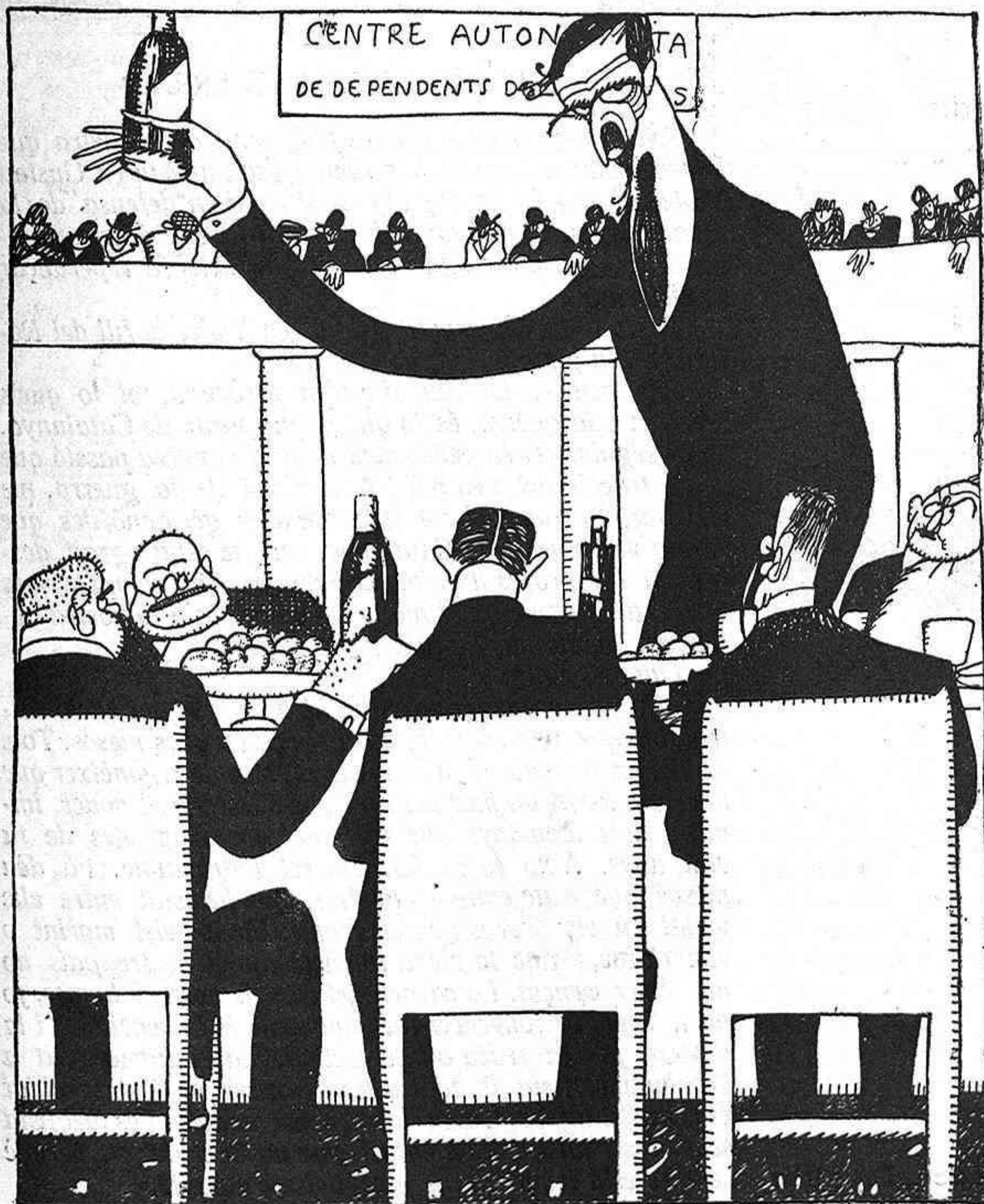
—.....

—Ara digui'm vostè ¿de què'ls servirà un augment de jornal?... Per fomentar els vicis; res més que per fomentar els vicis.

—.....

—Res de Juntes ni concessions. No mereixen tants compliments. ¿Sab lo que fa falta aquí?... Un Weyler!

—.....

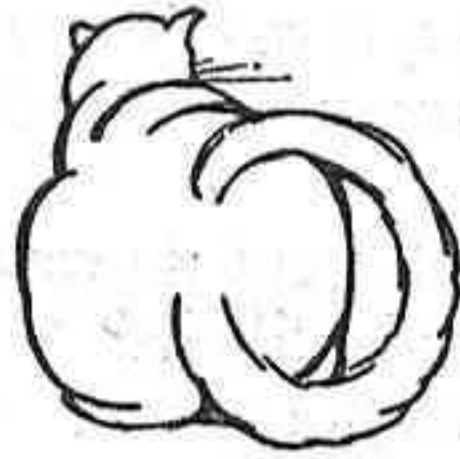


—De què us parlaré?... de l'independència?... En un centre de dependents no està gaire bé. ¿De les subsistències?... En un banquet fóra una ironia.

—¿No veu que això és fet fer pels enemics del ordre?...

—.....

—Que'm deixessin fer de Governadora *civila* només que vintiquatre hores... Ja veuria com ho arreglava!



A les cinc del matí

I.—LA RAMBLA DE LES FLORS

Una infinida barricada
de carros plens, ran de mercat;
una pagesa endimoniada
té unes morralles al grapat.
El matxo gira, acula, avança
sota el gemec de tantes cols
i immensos coves de pitança
que va a les olles i als perols.
Entre castells de xirivies,
patates, bròquils a desdí,
els conductors d'uns quants tranvies
no saben pas com fer camí.
La ruixadora ompla bronzenta
les paperines de llautó;
la mà avesada posa atenta
flors als cent traus d'aparadò.

II.—LA RAMBLA DEL MIG

Sota'ls pardals endormiscats,
al respatller de l'aspra soca,
uns pardalets mal aixelats
vetllen el vici que's desboca.
Debaix la tela d'un cafè
beuen ells; elles fumen, mengen,
ballen, o canten un cuplè,
ploren de rabia, ¡pot-sè es vengen!
L'auto s'espera, s'omple, fuig
abarrotat d'alevosies;
un begut brama'l séu enuig
i diu i fa mil tonteries.
Un pensament baixa crudel
a la mondana i a la obrera;
a la que viu a vora'l cel,
a la que rau en claveguera.

J. COSTA POMÉS



Els plàtans

Amb això de la guerra, sols una cosa de menjar s'ha embaratit: els plàtans. Que són lluny aquells temps en que la fruita canaria es pagava a dos un rall!

Quan anaven cars en menjaven els alemanys, els

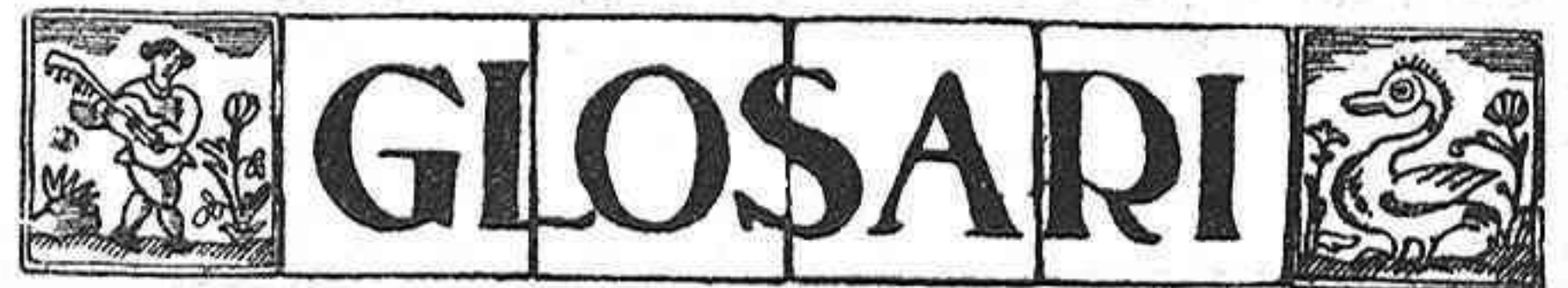
austriacs els suecs i els russos; ara prou, no en mengen quasi ni els anglesos que hi eren els més aficionats i els que més cars els pagaven.

No sapiguent on anar han vigut a Barcelona i com que aquí quan veiem que hi ha massa d'una cosa, la gent de preu ja no en vol, els pobres plàtans han anat descendint de categoria i els *colmados* de luxe ja es resisteixen a penjar-los en els aparadors o sota la vela.

Però no és solament de consideració social de lo que han descendit sinó de valor metàlic i lo que anava a dos un ral ara ho venen a dos cinc cèntims.

I és clar, els vestits també se'ls hi han fet mal-bé, i van tots tacats de negre. Res hi fa que encara siguin més dolços i semblin més de pomada, un bon vestit sempre és un bon vestit i honora al qui el porta.

Per anar baratos i vestir-se malament és per lo que els plàtans es veuen menyspreuats, i corrin pels carrers dintre un carretó entre figues seques, escarxofes i taronges masegades.



ESPURNES DE LA GUERRA

Avui volem traduir alguns fragments d'una lletra que havem rebut del nostre bon amic i gran artista en Gustau Violet, el que fa un any que és al front en defensa de la seva França. Cada mot d'ell ens porta un serè encoratjament que reconforta la nostra ànima i ens fa esperar la victòria.

Parlant del séu esperit català (en Violet és fill del Rosselló), diu això:

«Es ben curiós que lo que'm preocupa, tot lo que's refereix a la guerra, és lo que pugui venir de Catalunya. Vaig seguint el séu pensament amb la mateixa passió que si es tractés del meu país. Al principi de la guerra, me van ferir al fons del cor les tendències germanòfiles que vareig veure venir de Catalunya, com he estat agrait, després, a les proves d'estimació rebudes, i he comprès més que mai, que una part meva estava unida a la vostra terra, per fondíssims lligaments de raça.»

Diu més enllà:

«No podeu pas fer-vos una idea de l'organització formidable que s'ha creat aquí a França en pocs mesos. Tots els homes de bona fè, a l'estranger, han de regonèixer que havem aixecat un mur contra'l que s'estrella el poder immens dels alemanys que han anat preparant des de fa vint anys. Això és un fet. Un fet indiscutible. Fa deu mesos que estic entre els nostres. Que he estat entre ells vivint en els boscos i en els fronts. Els he vist morint o victoriosos, i tinc la plena convicció que'l nostre país no pot ésser vençut. La característica dels nostres homes, jo me'n he pogut convèncer més que mai: és la sencillesa i la llestesa, ja sia física o intel·lectual. Sia al dur-lo ferit a l'ambulancia, sia lluitant a les trinxeres, el nostre soldat és senzill i mesurat. És realista sense baixesa i és idealista sense ésser místic. Son entusiasme no és cridaner, perquè sempre està temperat per escepticisme amable.»

Va seguint i diu:

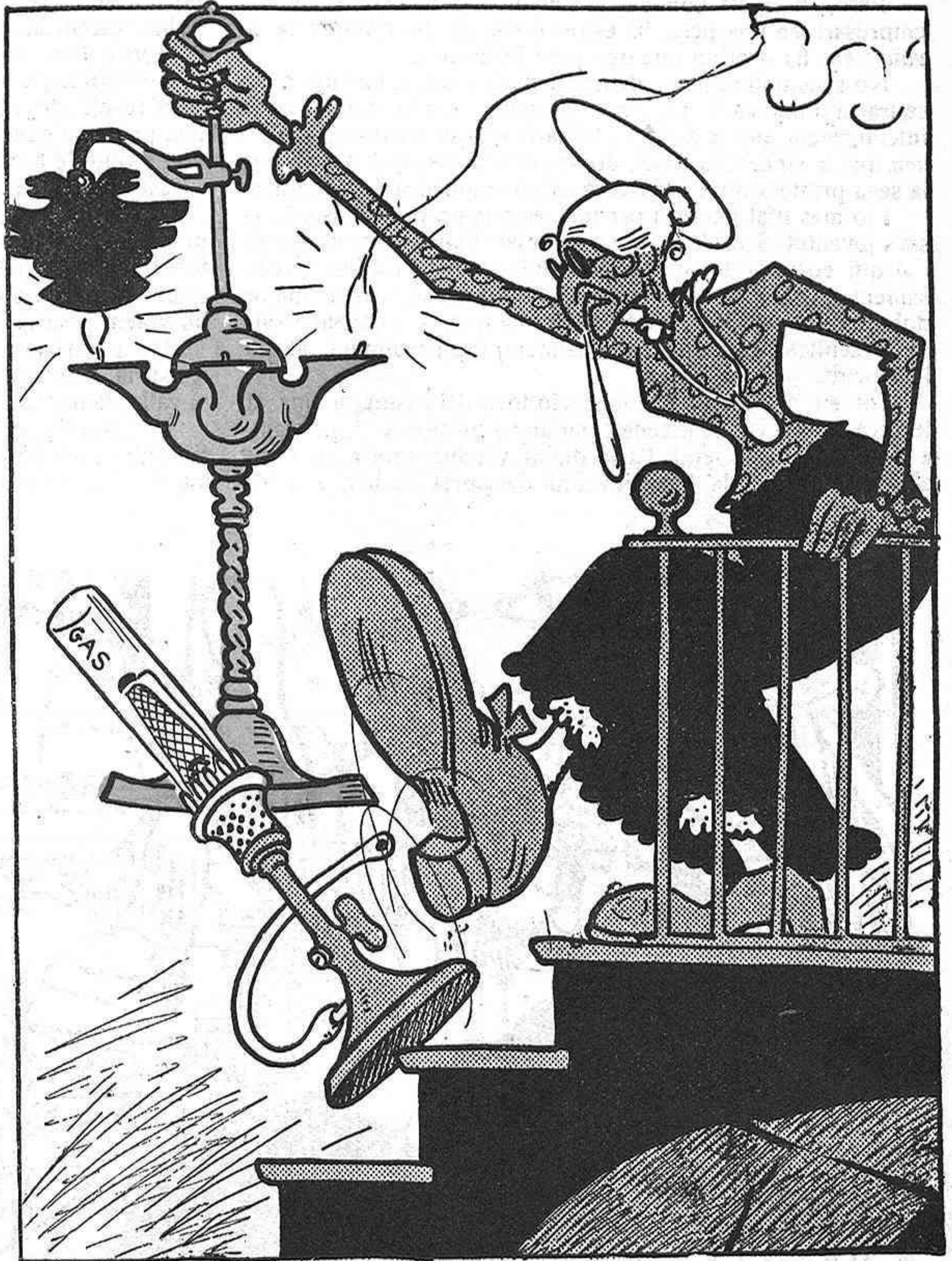
«Una de les nostres forces és la compenetració i l'harmonia entre els oficials i els soldats! En l'exèrcit, el mili-

tar i el soldat es confonen de tal modo, que no hi ha manera de distingir-los. Un no sab mai si el tal oficial que passa és o no és de la reserva, és dir: civil o de carrera. Un adrogueret de Perpinyà, que té 25 anys, i que se'n va anar de soldat al començament de la guerra, avui dia és capità, i el seu comandant, que és amic meu, m'ha dit que és dels millors oficials. El meu capità, un doctor en ciències, sortí de l'escola politècnica. Amb tot i ésser un savi no porta ulleres, i sembla un oficial de carrera. Quan, per exigències del servei, un oficial té d'anar a ciutat acompanyat de tres o quatre homes, els veureu que an el restaurant mengen a la mateixa taula, i quasi sempre és l'oficial qui convida a dinar an els seus homes. Aquesta franquesa de tracte, no és mai en contra de la disciplina, al revés: ja que la superioritat i l'autoritat d'un oficial sempre s'accepten lliurement, i l'home sempre obeeix, més que per força, per simpatia. En les ambulancies, els ferits són tractats amb el mateix respecte. Es veu sovint que un capità o un comandant tenen d'esperar torn per ésser curats an el mateix llit d'operacions. He vist mil voltes, al reposar oficials, sargents i soldats, discutir entre ells la manera en que han tingut lloc els darrers combats. Mai un oficial, al discutir, ha fet valguer el dret del seu grau. L'esperit de anàlisi és sempre lliure, i molts oficials m'han confessat haver après d'aquestes discussions, en les que'l bon sentit de cada hù pot fer nèixer una idea an el capdill.»

I per fi diu, després d'altres descripcions:

«El fet és que la desfeta no ens la podríem pas imaginar. Tots es fan aquest raonament ben senzill: «Ja que els boches no ens van esclafar quan ens varen atacar tots en bloc, essent pocs com erem i desunits, menys han de poguer vence'ns ara que hi som tots i estem preparats». Aquesta idea és clara, precisa i justa.»

Això diu en Violet, i aixís ho creiem. El gran artista sent i raona, i creiem que com ell és tota la França; i quan el cor i el pensament van plegats no hi ha qui els venci.—XARAU



LA CANDELLERA AL GAS

—Tu t'apuges, eh?... Doncs jo t'abaixo!

propietaris, ex-empresaris, etc., ens trobem que sols ha sigut una suspensió interina, que ha servit per posar de relleu les simpaties que havia aplegat l'actuació d'en Mestres com empresari del «Liceo».

Dimarts va reobrirse despedint-se el colós Battistini amb *Un Ballo in maschera* i el tercer acte d'*Ernani*. Les ovacions més grosses que mai, llorer a desdir, en fi vessament d'entusiasme.

Dimecres a la nit *Noces de Figaro* de les que parlarem la setmana vinent.

NANU

El senyor Massó Ventós ha donat a conèixer un drama original a les seves amistats i relacions, invitant-les particularment a judicar sa obra, la vetlla del divendres passat al «Auditorium».

Amb tots els respectes deguts, votem en contra d'aquest procediment. Cal cercar la sanció i el judici del públic que paga, que, com el *Conde de La Redoma*, és el veritable públic.



Quan ja creiem, amb greu sentiment, tenir que donar la nova que la temporada del «Liceo» tant brillantment començada i amb tant esplendor sostinguda pel senyor Mestres havia mort assassinada a mans d'abogats, procuradors, junta de

Però, en fi, sia com sia, el senyor Massó Ventós, autor i empresari en una peça, ha estrenat son drama *Camins de la vida* i ens ha produït una decepció fortíssima.

No acostumem mai a disfregar nostre judici, i menys quan se tracta d'homes a qui, per sa joventut, per la claretat de sa intel·ligència, per la situació literaria en que's troben, mereixen tota la sinceritat. Aixís, doncs, direm al senyor Massó que la seva primera obra dramàtica és una equivocació definitiva.

I lo més trist per ell i per tots, és que no pot excusar-lo la seva joventut. Sembla mentida que essent tan jove s'en recordi i visqui coses ja de tant temps oblidades i soterrades! Precisament és aquest, en el moment de judicar-lo, nostre major dolor. *Camins de la vida* és un drama que, si rejoyeneix als qui l'escolten, envelleix essencialment, espiritualment, al qui l'ha escrit.

Tot en ell, des de la concepció total del assumpte fins la tècnica formal de les escenes, pertany a un teatre—i, per tant, a una manera de sentir l'art—definitivament morta. Sols en alguns moments la lírica joventut del poeta se llença a les

poètiques declamacions, que més perjudiquen que altra cosa l'obra escènica. Però aquests haurien sigut els bells defectes de l'obra d'un jove, si en ella hagués bategat la palpitació de la modernitat, si en ella la llum clara de l'hora actual hi hagués resplendit; allavors aquells defectes haurien sigut àdhuc una promesa generosa de generoses abundancies; ara són un nou motiu de censura.

No hi ha en el... drama—diguem-ne drama—del senyor Massó ànimes que visquin vida que triomfi. Freda, rígida, mecànica, mal combinada i vella, la seva maquinaria de filferro mal amagada pel cartró, és una joguina sense gracia que les mateixes mans d'infant rebutjaràn algun jorn. Aixís ho volem creure.

No'n parlem més. No cal fer de l'obra un anàlisi que no resistiria. Confiem en que l'autor, anys a venir, se'n desquitarà gallardament.

Es natural que en obra d'aquestes condicions no poguessin lluir-se sobrerament els artistes que l'interpretaren, sobre tot si es tracta d'artistes com la senyora Nicolau i el senyor



ELS ALEMANYS A LA BONANOVA

—No disfrutes aquí?... Sembla que'ns trobem a Bèlgica.

—I tal, home; això és estar com el peix a l'aigua.

Monfort, que no tenen, que no poden tenir encara aquella mestria de recursos que dona la pràctica. Tots dos hi estigueren bastant fluïdos, però no cal, ni fóra just fer-los-hi massa retret, perquè les figures que visqueren són falses i poc consistents, especialment aquell *Edmond* que no hi ha per on agafar-lo.

Entre lo que'ls actors feren, sobressortí—i és mèrit gran en obra com aquesta—el senyor Tor que feu de son paper una creació viva i bella, plena d'humanitat, demostrant les excel·lències de son temperament artístic, aciençat i estudiós.

Cal remarcar també la recitació ajustadíssima i perfecta amb que'l senyor Camprodón ens feu conèixer la *Vella Cançó*, monòleg en vers del mateix Massó Ventós, versificat amb molta galanía.

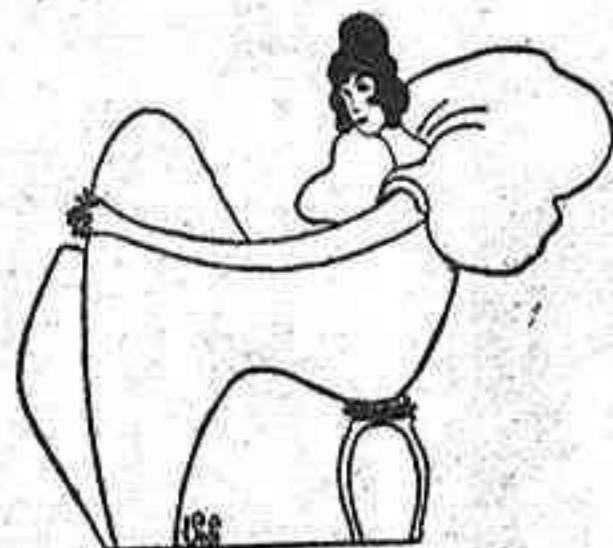
La decoració, la presentació i la direcció escènica de *Camins de la vida* mereixen elogis.

I res més per avui.

Per ahir estava anunciada a «Romea» l'estrena de *La propia estimación*, d'en Benavente. Ne parlarem la setmana entrant.

FARFARELLO

A l'«Español» s'estrenà, dissabte, *La donna é mobile*. Es un perfecte *vaudeville* plè de rucs escènics, molt graciós i molt mogut. El diàleg, materialment empedrat de xistos picants, fa esclafir sovint les grosses rialles dels *morenos*. La obra agradà i el traductor fou cridat a les taules. Hèroes de l'interpretació: l'Alfonso i la senyora Pla.



NOTES D'ART

L'exposició de l'Aragay a cànn Segura és una nova afirmació del temperament i de la força d'aquest artista. En els dibuixos i els aiguaforts hi posa un tal foc, es veuen fets tant en un moment d'inspiració, que probablement pocs dels dibuixants d'avui donen una tal sensació de vida. Les pintures ja semblen fetes amb una mica més d'esforç, però sigui com sigui no deixen de tenir un positiu valdre.

Al parlar del primer Saló d'Humoristes, la veritat, tenim una mitja por de que algú no ens digui o digui a la casa: alba't ruc, encara no en tens prou amb les lloances d'en Francés.

I és que els expositors catalans pot dir-se que tots o quasi tots han passat, passen i segurament passaràn per les planes d'aquesta revista. Als nostres lectors els són familiars els noms d'en Grau, d'en Roqueta, d'en Pal, d'en Passarell, de en Bou, d'en Picarol, d'en Xaudaró, d'en Remigiús, del Apa, etc., etc. Podem nosaltres dir que estan molt bé? Doncs dient que LA ESQUELLA és lo bò i millor, aleshores ens dirien: home! home! i els que no hi estiguessin conformes, rient, cridarien: volta'ls!

De qui volem fer menció és d'un dibuixant qual nom no recordem ara i que segons ens informaren és quasi un xicotet, el qual sembla portar camí d'arribar a ésser un formidable caricaturista; ens referim an aquells quatre dibuixos presentats modestament, un dels quals figura un mort rodejat dels seus i un altre (el millor) un admirable pallaso anglès.

De Madrid sobressurt un Fresno amb una admirable caricatura del Rei i una altra de la Reina pot-ser no tant encertada.

Figuren en l'exposició aixís mateix alguns ninots grotescs



DESPRÉS DEL BANQUET

—Volen que'ls digui la veritat?
Atipa molt això de fer de regidor.
Jo ja'n començo a estar fart.

del fondista del carrer Major de Gracia i uns per l'estil, més fins, d'un senyor de Castelló; d'aquests últims n'hi han de veritablement notables.

La part retrospectiva ha estat encarregada a la casa, però com que en aquest cas es tracta de artistes morts, sí que podríem dir que els Pellicers i en Moliné i en Foix i en Gómez Soler, en Llovera i en Padró ho feien molt bé, però la gent contestaria: ah! sí? noticia fresca!

El dia de la inauguració la sala estava brillantíssima; el senyor Francés crític de *La Esfera* donà una conferencia que fou molt aplaudida.



Dos partits i dues desil·lusions, fou lo que tinguérem diumenge.

Al partit entre dos equips del *Barcelona* en obsequi al gran Alcántara hi anarem al dematí i com que feia un solet

Com a París

Ja hi som, ja... Què vol dir com a París? Millor que París!...

Tot allò del París excèntric, tenebrós o llibertí d'ara fa vint anys:

El «Gat Negre»; el «Cabaret del Diable»; les «Mises Roges»; els «Quat'z Arts».

Tot allò tan suggestiu i paulverlainsc, fins el terrible cabaret de *La mort*, admiració de mansos forasters i refugi de fumadors d'opi i morfinòmaques, tot allò tan extraordinari, tan nou, tan original, queda avui petit, nyicris, boirós al costat de la atracció barcelonina. Tot allò són societats recreatives catòliques, al costat d'aquesta meravellosa *Taverna d'Apaches* que s'han empecat els amos de l'«Alcázar Español» per a que'ls séus parroquians puguin armar gresca desenfrenada durant les pròximes festes carnavalesques.

Estem segurs que serà el millor número del alegre Carnestoltes, encara que pel séu caràcter esbogerrat no consti en el programa oficial, en aquests cartells tan tristos, tan seriosament tipogràfics amb que anuncien les festes l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona; lo qual no *obstarà* per a que més de quatre regidors facin el degut homenatge a la *Taverna Apache* d'amagat de la dona. Hi aniràn els regidors de la Cultura a sancionar-ho; els senyors de la Defensa a excomunicar-ho, i tots plegats a divertir-s'hi. I no'ls hi criticarem, ans al contrari, ens demostraran ésser persones de gust, perquè ja havem començat per dir que la tal presentació era una meravella digne de la nostra ciutat, cada dia més europea i més «juerguista», apesar dels *substanciosos* conflictes perquè travessa.

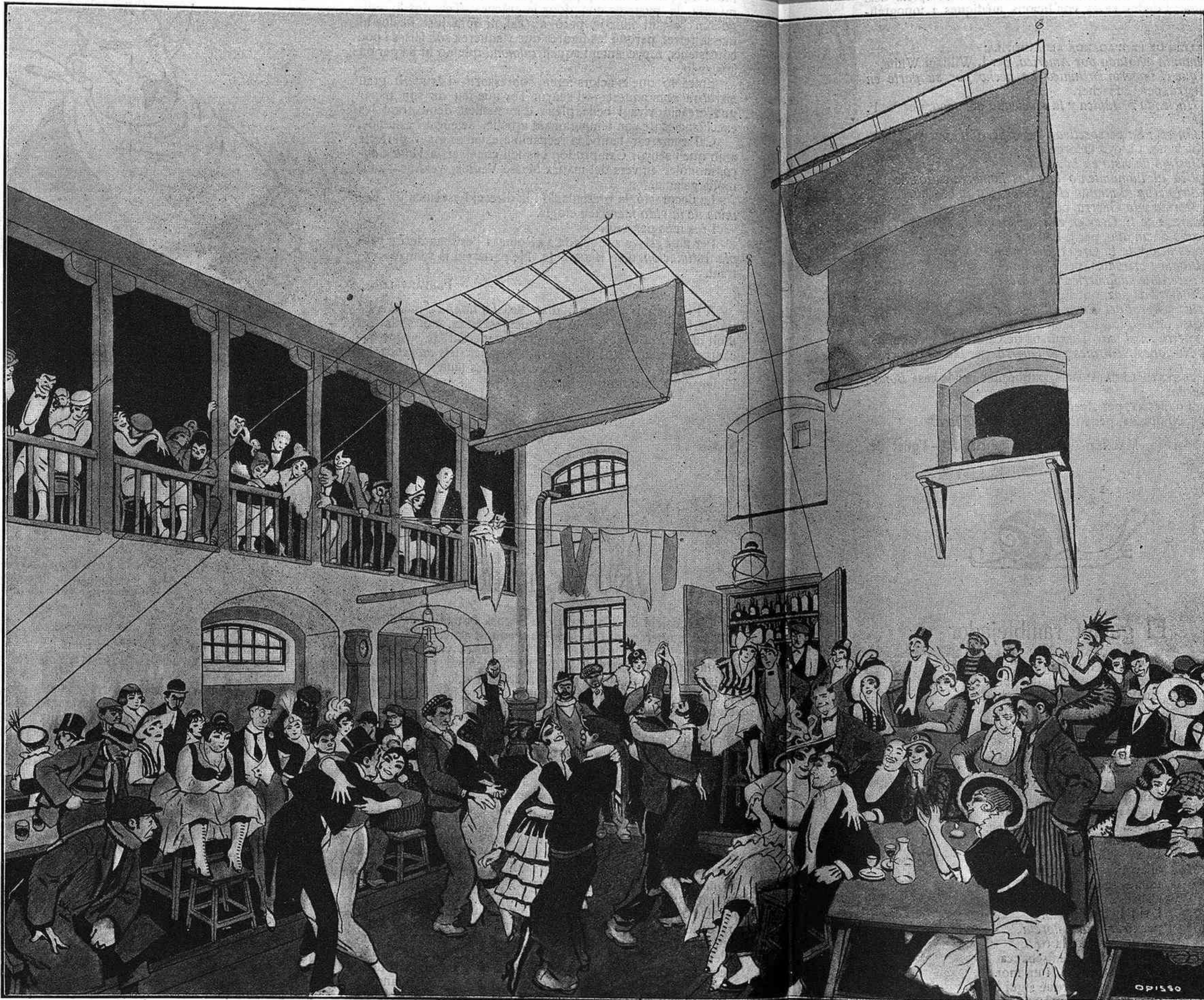
Encara que se'n digui *Taverna Apache* no us ha de produir cap mena d'esverament ni de repugnància, perquè allí tot és il·lusori com els Palaus per a Teatre Català de'n Pere Corominas. És il·lusori i decoratiu; gràcies a les manetes i al talent d'en Salvadoret Alarma, us dóna una tal impressió de realitat que sembla que us trobeu en un d'aquells clàssics cataus que han fet cèlebres els barris baixos de Nàpols i de Marsella. Us fa aqueix efecte *visual*, però com que a l'«Alcázar», en aquella hora tavernaria no hi concorren *apaches* de debò sinó troneres rics o pinxets de casa bona disfregats de peça; ni dones de ganivet, sinó lloritos indefensos convertides en manses *apachinettes*; i com que allí no s'hi despatxa vi del barato ni aiguardent del que crema les entranyes, sinó Kummel i Xampany, ve't-aquí que la visió tètrica i pavorosa us desapareix tot seguit per a donar pas, comparativament, a una vaga recordança de les alegres brometes que's feien en els bons temps de *La Paloma* i del *Niu Guerrer*.

Imagineu-vos que en un moment donat, després de la funció de la nit, la sala d'espectacles del més popular dels nostres cafès-concert es converteix en una típica taverna d'arabal; i que allí s'hi beu, i s'hi canta, i s'hi juga, i s'hi ballen *tangos* i *furlanes* amb un art i una ciència com mai hagués somniat el difunt mestre Nadal.

Imagineu-vos tot això i digueu si la nova *Taverna Apache* no equival a un gran temple alçat als tres déus més en boga aquests dies:

Momo,
Venus,
Baco.

Tres déus diferents i una sola xerinola verdadera.



Un nou espectacle a l'«Alcázar Español».-La taverna dels apaches

(Composició de Opisso, inspirada en el decorat de Salvador Alarma)

que enamorava, estiguerem contemplant aquell joc de cames i de puntades de peu, ben amorosits pels raigs del déu Febus, els quals ens satisfieren més que les ja esmentades puntades de peu dels jugadors, amb excepció del *homenatjat* (diguem-ho aixís) i d'algun altre.

Aquest partit fou guanyat per l'equip del que formava part l'excel·lent davanter Alcántara (l'*eminent* n'hauríem de dir) per 4 goals a 1... però, com ja diem, passat de qualque arrencada *alcantaresca*, tot ell fou bastant ensopidot. En fi, una desil·lusió.

L'altra desil·lusió fou el resultat del partit *España-Atlético de Madrid*. Un resultat de 5 a 1 a favor dels madrilenys, diu molt poc en favor dels espanyistes que podien i devien fer un paper més lluit. Bé és veritat que la línia davantera madrilenya fou una sorpresa per a tots ja que juguen esplèndidament; són ràpids, combinen i s'entenen molt rebé. No podem dir lo mateix dels mitjos i defenses encara que un de aquests va a l'hora, com el porter, en Cárcer, que és un noi de profit.

Deiem doncs, que els rojos, no obstant i haver reforçat l'equip, no pogueren forçar la porta dels forasters. Ara diuen que demà... (avui som dimarts) si *bueno*, demà, demà... m'afaitaràs.

També els barcelonistes diuen que dimecres ho faràn amb més propietat això del comiat a l'Alcántara, però si de cas ja'n parlarem un altre dia, que avui no hi ha temps.

En fi, diumenge que vé *Barcelona-España*, els *eternos rivales* que haurem de dir ara, amb permís d'en Masferrer; *Español-Sabadell* altres rivals més o menys eterns i *Atlético de Sabadell-University* en el que veurem si aquest queda a la qua o què.

La setmana deportiva no senyala res més, excepció els vols de l'Hedilla que la casa Pujol, Comabella i C.^a ens ha portat per a delectar-nos i badar una mica enlaire.

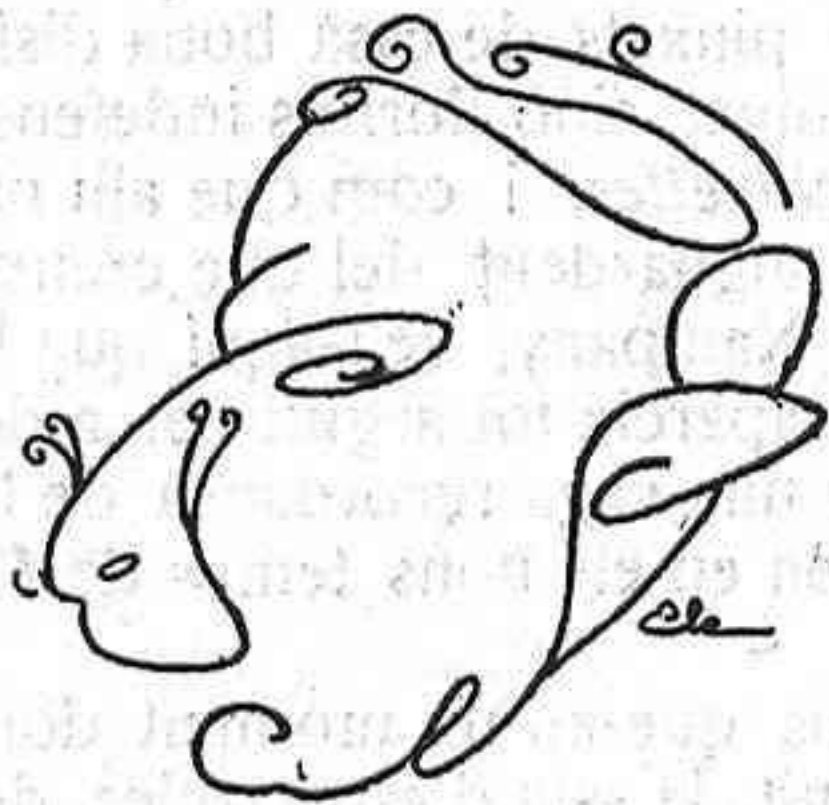
Els entusiastes de l'aviació (entre'ls quals ens hi comptem nosaltres) estem més contents que si ens haguessin apujat el sòu. Figurin-se: escola d'aviació, aparells, un aviadador bò, una casa comercial que s'ho emprèn, un *Aeri-Club* de Catalunya en gestació, i l'anunci de que per mil pessetes ens ensenyaran d'anar enlaire.

Llàstima que'ns manquen això, les mil pessetes, les quals estan més enlaire encara que el simpàtic Hedilla, el del bigoti arbitrari.

Ah! El Centre Excursionista de Catalunya prepara els esports d'hivern...

A veure si ara no farà fret!

HIP



L'aviador senyor Hedilla

PAPERAM

BREVE RESUMEN DE LAS AGUAS MINERO-MEDICINALES DE ESPAÑA, por el Dr. D. Pedro Manaut.—Un llibre destinat a divulgar la riquesa hidro-mineral d'Espanya, amb lo qual el seu autor, metge eminent, además de prestar un excel·lent servei als malalts, fa veritable patriotisme. Conté la descripció

i crítica de totes les aigües i una llista molt completa dels manantials i de les seves condicions mèdiques i topogràfiques.

FOLLETS DE PROPAGANDA AL·LIADÒFILA:

Alemania delatada por América, per J. William White.

Lo que el Imperio Británico ha hecho por su parte en esta guerra, per L. Fischer.

La Hacienda británica y la Hacienda alemana, per E. F. Davies.

La Guerra: Su perspectiva i retrospección, per W. Churchill, Kitchener i Lloyd George.

Un testigo de vista en Lovaina.

Réplica al llamamiento que los hombres cultos de Alemania dirigieron al mundo civilizador, per S. h. Church.

La Marina y la Guerra, per J. Balfour.

Discursos de E. Grey en el «Bechstein» de Londres.

Al cabo de un año, per J. Balfour.

Contestación de E. Grey a Bethmann-Hollweg.

El Bloqueo británico, per J. Balfour.

Un sacerdote sudamericano en Bélgica.

El Hombre de paz, per Roy Norton.

Carta Pastoral del Cardenal Mercier.

El caso de Bélgica, per James M. Beck.

La guerra en el mar (Discursos de Churchill i Asquith).

Las Naciones Neutrales y la Guerra, per James Bryce.

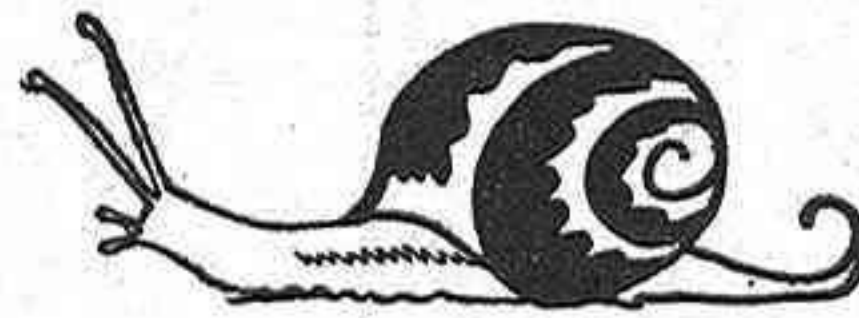
OBRES TEATRALS CATALANES, publicades per la casa *Bona* i *Durán*:

«Matí de festa», per *Avelí Artís*.

«100.000 duros», per *Pitarra i Martí Folguera*.

HIPNOTISMO, MAGNETISMO i SONAMBULISMO. — Follet de *N. Suárez*.

SEPT SCIENCIES



El galant ramblejador

Sempre que vaig per la Rambla
per feina o per fê el badoc,
quan mos pobres ulls oviren
una noia amb gest graciós,
jove, fineta de cara,
de peu petit i bufó,
alta, gentil i senzilla,
de posat magestuós,
de cosset prim i cenyida
i boqueta de pinyó,
d'ulls negres com una mora
que al seu mirar llencen foc,
d'aquelles que quan les mires
baixen el cap amb rubor,
allavors no sé què'm passa,
només sé què'm salta el cor,
s'abrusa enter lo meu pit
i, si faig algun esforç
per tirar-li una floreta,
em vé al rostre la rojô,
la llengua se m'entrebanca
i ni tan sols puc dí un mot.

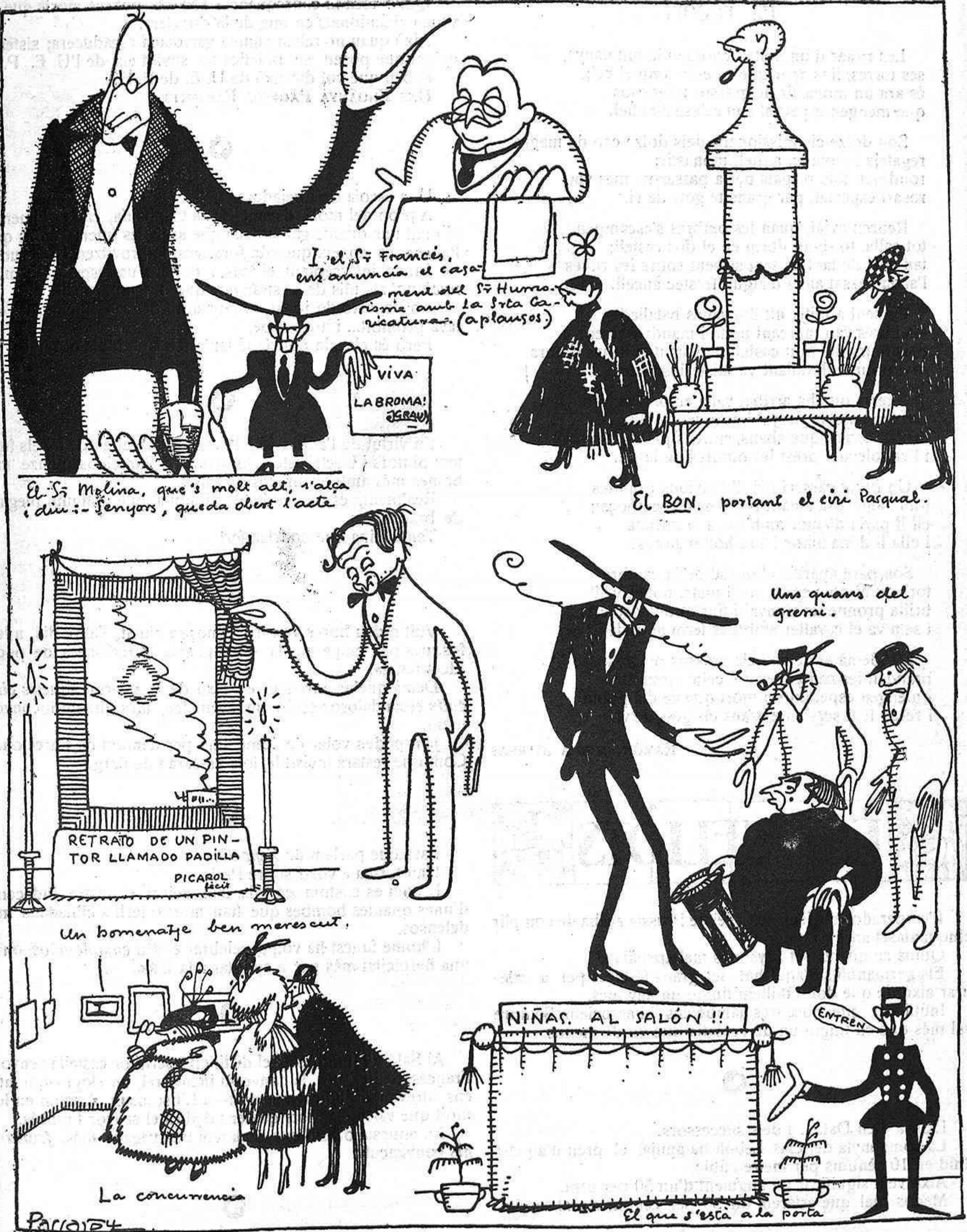
No és pas perquè sigui tímid

o que no tingui valor;

és... que ja sé la contesta:

—I ara!... On va aquest casadot?

A. DAROCA I GRIFOLS



PRIMER SALÓ D'HUMORISTES

Notes gràfiques de la sessió inaugural

El rosari

Les runes d'un castell coronen la muntanya,
ses torres, fins apar que's besen amb el cel;
és ara un monastir de grassos religiosos
que mengen esperant son celestial anhel.

Son dotze els missioners, dels dotze cap de magre
regateja la joia an aquell monastir;
rondinen tots plegats per a passar-ne més via
rosari especial, per grans té gots de vi.

Retiren aviat, quan les ombres s'escampen
tot calla, tot-hom dorm en el diví castell;
tan sols de tant en tant se sent sobre les runes
l'acompassat aleig d'algun frèstec aucell.

En sent a mitja nit llunyanes batallades
les hores van marcant trista i mandrosament,
dels murs del sant castell ne surt una negra ombra
que promte devallant va misteriosament.

A terra que ha arribat vaga entorn sa mirada,
posa mà a son punyal i se'n va decidit
més encobert que abans, entre'ls plec de sa capa,
i l'engoleixen prest les ombres de la nit.

Un frívol camerí plé d'il·lusions i randes
i una amorosa amant reb a nostre emboçat;
ell li parla d'amor amb foc a la mirada
i ella li dóna amor i son honor preuat.

Son pare apareix al portal de la cambra
torbant el dolç encís que'l mata, pobre vell!
brilla promte un punyal i fins al puny se clava
i se'n va el cavaller amb pas ferm al castell.

L'endemà al dematí els grassos religiosos
branden les campanes del cèlic monastir
i mengen esperant un mort que ve del poble
i resen fent servir de grans els gots de vi.

RAMÓN ALSINA MARRAS



L'emperador d'Alemanya i rei de Prussia acaba de complir
cincantaset anys d'edat.

Quins cinquanta set anys més mal aprofitats!
Els germanòfils d'aquí han fet grans festaces per a cele-
brar això de que don Guillem tingui un any més.

Inútil dir que nosaltres també ens hi associem. Sempre
val més que en tingui un de ventatja que un de menos.

L'obra d'en Dato... i dels successors.
La companyia del Gas Lebon ha apujat el preu d'aquest
fluid en 10 cèntims per metre cúbic.

Això ve a significar un augment d'un 50 per cent.
Menos mal que estarem un 50 per cent més mal servits.

No passa dia sense que hi hagi la corresponent batuça
entre els dependents de les funeràries particulars i els de
l'empresa monopolitzadora.

Qui'n toca la conseqüència són els pobres morts que es
veuen abandonats en mig de la carretera.

Això quan no reben alguna garrotada escaducera; sistema
egipci que posen en pràctica tot sovint els de l'U. E. P. F.
Sabem què vol dir això de U. E. de P. F.?

UNS ENGANYA PAGESOS FARSANTS.

Una escola de torejadors.

A prop del moll, davant de la Capitanía, cada diumenge
al matí uns quants galifardeus que amb les interjeccions que
llencen es coneix que són forasters, improvitzen corregudes
de braus, interceptant el pas i donant un espectacle molt
nacional als ulls dels estrangers que desembarquen.

Abans, això de jugar a braus amb banyes autèntiques es-
tava prohibit... i ara també.

Però és clar, la policia té tanta feina amb els obrers!

En virtut de l'adhesió a la vaga que acaben de fer els fus-
ters pintors i electricistes, hi haurà a Barcelona quinze mil
homes més amb els braços plegats.

Realment, és una veritable llàstima que estiguin plegats
de braços.

Tanta feina que podrien fer!

Vuit o deu hores va estar la nostra ciutat, l'altre dia, a les
fosques per culpa de la «Companyia Barcelonesa de poca
Electricitat».

Demà que'ns enredem en això de la guerra, aquests *cir-
cuits* escandalosos seràn un aventatge, més que un inconve-
nient.

Ja'n poden volar de Zeppelins per damunt de Barcelona.
Com que restarà invisible, tots passaràn de llarg.

I ara que parlem de *Zeppelins*
Han tornat a volar sobre París.

I, com és costum en ells, han deixat el rastre indecent
d'unes quantes bombes que han mort o ferit a ciutadans in-
defensos.

L'home funest ha volgut celebrar el séu *cumple-años* amb
una heroicitat més per a apuntar a la llista.

Al Saló d'Humoristes el distingit escriptor castellà senyor
Francés dedicà, en la conversa inaugural, un elogi—que no
ens atrevim a judicar encertat—a L'ESQUELLA. Agram en lo
molt que valen els mots que ens dedicà el senyor Francés.

En aquesta ocasió ens declarem una vegada més, *francò-
fils* convençuts.

Se torna a parlar amb insistència d'una propera magnífica
temporada de teatre català.

Ara el *pandero* està en bones mans. Sembla que els peri-
tíssims empresaris de «Novedades» s'han posat d'acord amb
l'Enric Borrás, per a dur a terme una campanya catalana l'hi-
vern vinent.

Per ara, no fem sinó desitjar que's confirmi plenament nova tant falaguera.

En Puig i Cadafalch escriu a *La Veu* una serie d'articles defensant la gestió dels lliguers a la Diputació.

¡Aquest home sempre tant belicós! Però: qui t'empeny que tant rodoles?

Parlem en serio:

Ens adherim a l'idea i a l'intent de crear a Barcelona un Centre i una Escola d'aviació, que sembla mentida que encara no tingués. Són institucions que acabaran de graduar de mediterrània i universal a la nostra aimada Barcelona.

Ademés ens hi hem d'adherir per propia convicció. Serà una de les poques Escoles en que no tindrà res que veure en Prat de la Ribà!

El Círcol Artístic va celebrar un àpet íntim per a festejar la bona marxa que porta.

Verament n'hi ha per això. Se comprèn que els socis ho celebressin. Perquè abans no passaven aquestes coses. No hi estaven fets a seguir una bona marxa.

Per això cal felicitar a la Junta i ho fem coralment i amb sinceritat.

¿Sab algú entendre aquesta complicadíssima *charada* en que ha vingut a parar el plet del «Liceo»? Un ral, que no. La solució, la temporada vinenta.

Lo interessant, per ara, i lo just és que s'hagin arranjat les coses de faisó de permetre a l'actiu i intel·ligent senyor Mestres acabar la seva temporada.

El senyor Mestres, encara que de vegades s'equivoca al judicar als homes massa a la lleugera, ha sigut un bon empresari del «Liceo» i no mereix que li *tallessin* la temporada.

Aixís, doncs, ens alegrem de que tot s'hagi, de moment, arranjat.

¿Vols passar una bona estona donant esbarjo a l'esperit sense agorronir-lo i donant-li el regal de la bona rialla, plena de salut, de gracia i d'humor? Doncs vés al Saló d'Humoristes, estimat llegidor.

Ja m'ho sabràs dir. Algunes coses ja me les pots dir de paraula, però altres digues-me-les per escrit.

Entesos? Doncs ni una paraula més!



PRESENCIANT ELS VOLS DE L'HEBILLA

—Memories a les subsistències, si les veus par allà dalt!...

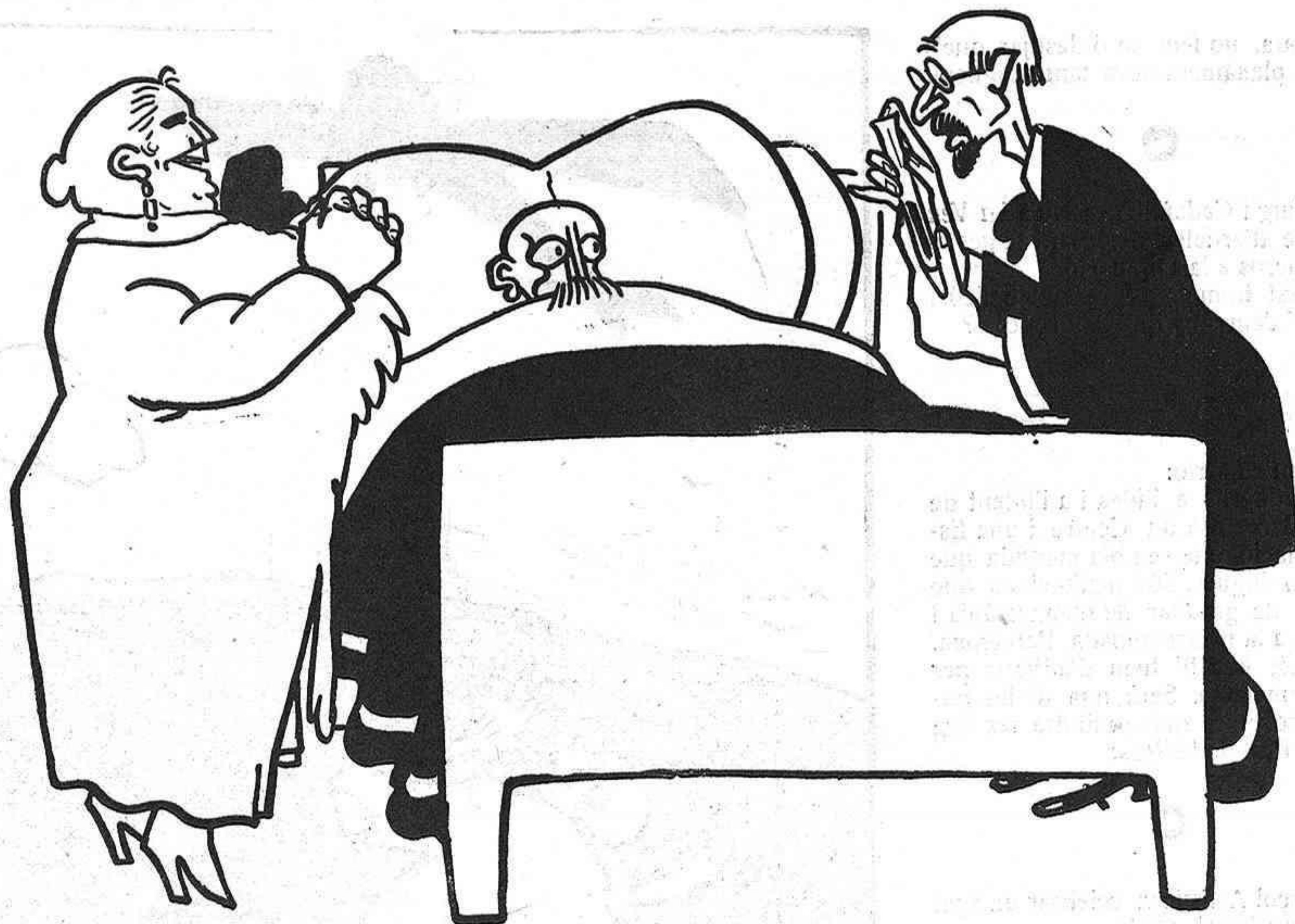
Entre aprenents versaires:

—Tu ho creus de bona fè això de que el número 13 porta desgracia?

—Sí, que ho crec. L'any passat vaig enviar un sonet de tretze versos als Jocs Florals, i no me'l varen pas premiar.



C. Osés: S'estima l'intenció, però no és propi per aquest setmanari. Pot passar a recullir-ho.—F. P.: No val la pena. De Mataró se'n conten de més crespes.—M. Mallofré: Massa llargaria.—N.: Això de *les fembres de ciutat* és massa seriós.—P. M.: Entesos.—Joan Aubert i Manent: De dues una.—C. Carbonell: L'idea està millor que la forma.—Catalana: Té poca *enjundia*.—Yo: Si a Llotja ensenyessin bé, li diríem vagi a apendre a Llotja.—H. P. Marimón: Defectuosets.—A. M. B.:



—Poden estar contents; avui el malalt té dues dècimes menos que ahir.

—Vaja!... Ja és ben estrany, perquè tot s'apuja.

Els seus versos són molt dolents.—El Cavaller de la Trista Figura: De lo que porta enviat, hi ha coses que no van, i altres que dormen en cartera i si no hi ha novitat se publicaran per allà... al desembre.—Delfí Noel: Tot això, ben precisat i documentat, encara!—A. C. M.: Mercès.—S. Roca: No'ns acaba de satisfer. Això, trenta anys enrera, hauria fet certa gracia. Avui, *pa'l gato!*—P. Perdiu: Ho sento, però no'm resulta.—C. S.: No hi ha de que dar-les. Disposi.—Pere Abadal: No n'hi havia per tant, home!... D'una hora lluny se veia que no tenia mala intenció.—V. C.: Es fluixet.—Quicus: Lo mateix li dic.—J. C. P.: Arribaren tard.—M. N.: Lo de vostè també vingué fora de temps.



Solucions als trenca-caps del número 1933

A la Xarada I: *Benet.*—A la II: *Vicens.*

TRENCA-CAPS

XARADES

I

¿No't recorda, nena ingrata,
aquella grandiosa *tot*
que vares fer-me aquell dia
que't vaig oferir mon cor?
Dos hú dos tres, vares dir-me,
no vull saber res d'això,

i molt menys d'un poca solta
que com tu faci versots.
De la ofensa que vas fer-me
ne vaig sentir gran dolor,
sols perquè jo no comptava
que'l teu cap fós tan verdós.

Joan Aubert i Manent

II

Una lletra és ma *primera*,
prima-dos és part del cós
i ma *tot*, com ma *tercera*,
agrada per dolça a tots.

C. Fernández B.

III

La *primera* una vocal,
nom d'un arbre la *segona*,
el *tres* nota musical,
negació la *quarta* dóna
i un nom d'home el meu *Total*.

J. Mestres M.

ANAGRAMA-MUDANÇA

Un *tot* de plom han tirat
en el *tot* d'en Pau Vidal,
i ara del *tot* ha quedat
el pobre quasi *total*.

Eudald Sala

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

JA HA SORTIT

EL POBRE VIUDO

FARSA EN TRES ACTES PER

1 Pta.

SANTIAGO RUSIÑOL

1 Pta.

SORTIRÀ

LA

VINENT SETMANA

■ ■ ■

UN ELEGANT VOLUM, ENQUADERNAT EN TELA

PREU: 3 ptes.

GRAMÀTICA ELEMENTAL
DE LA
LLENGUA CATALANA

A. ROVIRA I VIRGILI

ANTONI LÓPEZ, LLIBRETER.—BARCELONA

SORTIRÀ

LA

SETMANA ENTRANT

■ ■ ■

UN VOLUM EN 8.º RELIGAT EN TELA

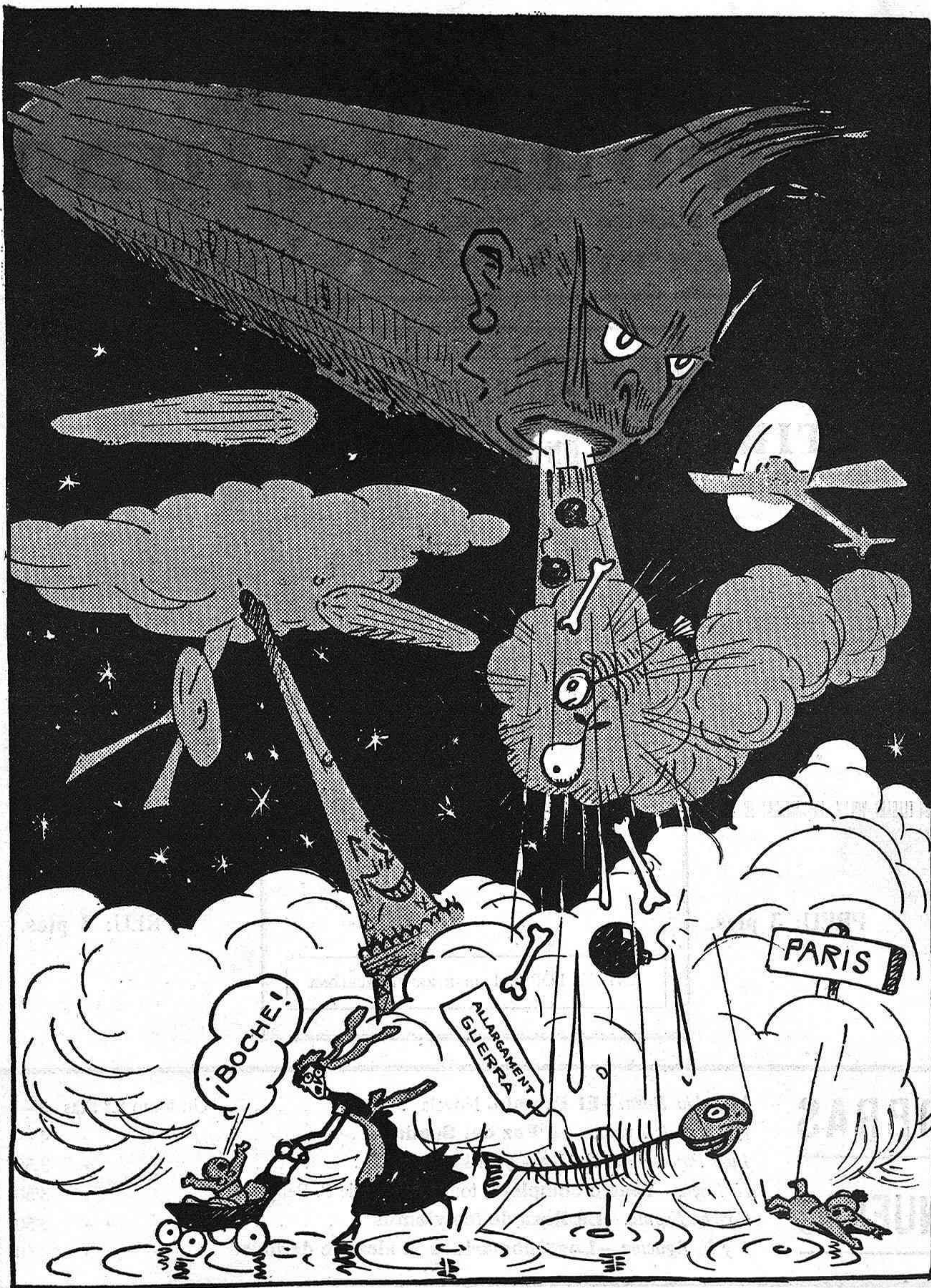
PREU: 3 ptes.

OBRAS

NUEVAS

<i>Leopoldo Basa.</i> — El Premio. Novela	Un tomo 8.º Ptas. 3'—
<i>R. Pérez de Ayala.</i> — La Paz del Sendero	» » 4'—
<i>Juan Pujol.</i> — En Galitzia y el Isonzo	» » 3'50
<i>H. Ibsen.</i> — Teatro completo , tomo II. Trad. de P. Pellicena.	» » 3'50
<i>Concha Espina.</i> — La Rosa de los vientos	» » 3'50
<i>J. y E. Agacino.</i> — Los Submarinos al alcance de todos	» » 3'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.



LA VOMITADA INFECTE

—I jo que vaig prometre que aniria a menjar a París!... Tot m'ha de sortir al revés!